



## Fermierul irlandez, consternat

Pe drumul dinspre Scariff, fermierul Carmichael merge călare pe bătrâna sa iapă roșie Sally, îndreptându-se spre nord-est, către casă, printre ruinele Irlandei. Rămase în paragină, colibele nu mai au acoperișuri. La o răscruce de drumuri, întâlneste o familie evacuată și îi dă femeii un bănuț. În timp ce aceasta îl binecuvântează, copiii ei fac ochii mari, nedumeriți, iar bărbatul ei, o ditai matahala, stă ghemuit pe iarba de la marginea drumului, cu capul între genunchi.

Cu șaua scărțâind, încă aflat la mai bine de șase kilometri de casă, Carmichael merge mai departe, de-a lungul unui drum drept, bine construit, simțind presiunea cauzată de schimbarea vremii pulsându-i în urechi și pe bătrâna iapă între picioarele sale, robustă și vioaie.

Owen Carmichael este un bărbat slab, dar bine legat. Proportiile armonioase ale trupului său îl fac plăcut la vedere. Poartă o pălărie de paie legată pe sub bărbie cu o panglică, o jachetă neagră ponosită care a devenit purpurie de la atâta purtat și niște cizme care au fost cândva ale tatălui său. Hainele lui de oraș sunt într-o boccea ascunsă în spatele șeii. Ridică ochii spre cer și vede câțiva nori umflați ca niște cimpoaie, dar vremea e frumoasă, doar o briză slabă suflă dinspre vest, și nu a dat niciun strop de ploaie de când a pornit la drum, de dimineață. Îi place să privească des cerul. Activitatea aceasta îi lasă o senzație de puritate, de împlinire, de pace eternă.

Apoi o tresărire întrerupe pasul iepei, iar el își lasă ochii în jos și, scrutând zarea, vede un morman de zdrențe aruncat în mijlocul drumului.

Iapa adulmecă prima putoarea, nările i se dilată și începe să necheze, apoi Carmichael simte și el mirosul de mortăciune, puternic și acru în adierea ușoară a vântului.

Tîne iapa de hături și o împunge cu călcâiele, pornind într-un galop susținut, hotărât. O conduce drept către grămadă de cârpe care flutură în vînt. Printre zdrențe se ivește un antebraț țeapăń, alb, cu palma făcută pumn, pe care stă cocoțată cu neobrăzare o cioră. Mai multe păsări aterizează în șanțul năpădit de iarbă și dau târcoale rămășițelor. Dacă ar fi avut un bici, ar fi încercat să le facă de petrecanie...

Direcția vântului se schimbă, iar duhoarea se risipește. Carmichael oprește iapa, îndoindu-se de mijloc. Înăndă hăturile într-o mâna, se apleacă să culeagă o piatră de pe drum. Ochește și o aruncă în cioră, însă proiectul zboară pe lângă țintă, păcânind pe drumul acoperit cu pietriș. Pasărea ezită, apoi se ridică în aer, cronicănd leneș și învârtindu-se în jurul cadavrului și al lui Carmichael.

Abătut, îngrijorat, fermierul încalecă din nou și își continuă drumul spre casă.

A fost în Ennis, să se vadă cu reprezentantul care se ocupă de afacerile moșierului său, cel de-al șaselea conte. Rememorarea întrevederii îl face să simtă un fior rece pe șira spinării. Urăște lucrurile astea – tertipurile de natură juridică, ritualurile arendașilor, plata arendei, mirosul oribil al cerneliei.

El e făcut pentru viață la țară, îi place mireasma câmpului și cerul plin de promisiuni. Mâinile sale sunt făcute pentru a struni iapa roșie, o creatură foarte încăpățânată. A plătit prea mult pentru ea, douăzeci și cinci de lire, dar asta s-a întâmplat cu mult timp în urmă, și și-a iertat acest păcat.

Era fericit că scăpase de Ennis, de acele străzi groaznice, pline de cerșetori. Bărbați sălbatici și femei apatice se adăposteau sub fiecare streașină care mai rămăsesese întreagă, mamele înăndu-și strâns la piept pruncii, care păreau jupuiți de vii.

Moartea neașteptată a celui de-al cincilea conte în Italia, din cauza holerei, dăduse la iveauă datorii și dezordine, moștenire a unei vieți depravate. Acum, treburile obștești ale urmășului minor erau reorganizate conform unor principii de afaceri extrem de riguroase.

– Carne, nu cereale. Carnea de vită și cea de oaie aduc bani, și explicase reprezentantul. Pe acea parte a muntelui care vă aparține... oile o vor duce bine.

Fuseseră importante turme de oi și de bovine scoțiene.

– Am șaisprezece familii de țărani arendași care trăiesc acolo, protestase Carmichael.

– Prea multe. Nu e de lucru pentru toți.

– Nu e, recunoscu Carmichael.

– Scăpați de ei, zisese reprezentantul tăios. Izgoniți-i. Acel lot trebuie păsunat. Asta va trebui să faceți dacă sperați să vă plătiți renta. Indiferent de ce soi de aranjament aveți cu ei, acesta nu le dă niciun drept, nicio calitate de proprietar. Nu aveți nevoie de oameni decât două sau trei săptămâni din an. Îi puteți plăti ca zilieri sără să le permiteți să se stabilească acolo. Vor trebui să plece.

Carmichael și-a petrecut întreaga viață privindu-i, luându-i cu frumosul pe oamenii de la munte, și îi știe prea bine. Țărani sunt pașnici, chiar leneși dacă au peticul lor de pământ, o colibă confortabilă și cărbuni pentru foc. Ei se înmulțesc precum iepuri și se mulțumeșc cu foarte puțin, dar dacă cineva încearcă să se atingă de pământul lor și să-i izgonească, devin violenți și sălbatici.

– Dacă îi alung, vor muri de foame.

– Dacă recoltele de cartofi vor fi distruse de mană, vor muri de foame oricum, domnule! Singura diferență va fi aceea că veți muri de foame împreună cu ei, deoarece va trebui să achitați taxele pentru ajutorarea săracilor pentru fiecare dintre ei! Nu, nu, scăpați de această povară. Există armată în această țară, slavă Domnului! Dacă veți avea probleme cu membrii societății secrete protestatare<sup>1</sup>, vom pune soldații pe ei. Vreti să îngărașați oii, nu oameni. Se pot scoate bani frumoși din vânzarea cărnii de oaie. Asta se caută și, din păcate, e o marfă rară. Cât despre irlandezi, aceștia oricum sunt prea mulți.

Un ceas din alamă ticăia pe cămin. Cenușa rămasă de la focul făcut cu o zi înainte nu fusese măturată din vatră. Reprezentantul îl rugase mai înainte pe Carmichael să-l scuze că-și lăua cina, alcătuită doar din pâine și brânză. Pe biroul lui rămăseseră firimituri de pâine de grâu și un cub de brânză galbenă ca ceară.

Soldații nu erau de folos. Nu puteau oferi protecție unei ferme izolate.

– Oricine va evaca oameni ca ei – oameni de munte, care locuiesc în colibe – riscă să fie omorât, se auzise Carmichael rostind.

Îi era teamă? Frica fusese mereu pentru el un stimul, un imbold. Se arunca întotdeauna cu pasiune asupra lucrurilor de care îi era cel mai frică.

– Vai, rostise afectat reprezentantul. Credeam că veți fi dornic să luați și muntele în...

– Este o margine de mlaștină, ripostase prompt Carmichael. Terenul nu e bun pentru nimic, decât pentru oamenii de munte și pentru cartofii lor.

<sup>1</sup> În original *whiteboy*, termen istoric irlandez desemnând membrul unei societăți secrete create în jurul anului 1760, care a declanșat un violent protest agricol. (n.tr.)

Nu era vorba despre frică, nu. Nu îi era teamă de societăți secrete sau de fărădelegi. Avea însă un sentiment de zădărcie. Erau prea mulți. Fusese întotdeauna foarte generos, acceptând prea multe aranjamente în legătură cu pământul, aşa cum făcuse și tatăl său înaintea lui. Acum locuiau o mulțime de oameni sălbatici acolo sus, înspre Cappaghabaun, pe loturile fermei pe care o ocupaseră. Aceștia se stabiliseră din proprie inițiativă pe pământul lui, năpădindu-l precum ciulinii.

– Oi, spusese din nou agentul. Bovine scoțiene și oi.

– Nu îi pot alunga, încercase să riposteze Carmichael.

Își auzise slăbiciunea din voce și se simțea dezgustat. Astă il ducea cu gândul la țărani arendași de pe terenul lui și la diversele privilegii pe care i le cerșeau aceștia cu glas plângăios.

– Există mană în regiunea dumneavoastră? îl întrebă agentul. Am auzit că ar exista. Este corectă informația mea?

– Pe munte încă nu au săpat loturile. Așadar, este prea devreme de spus.

– Dar este mană pe lângă Scariff, nu-i așa? Pe terenurile cultivate de-a lungul râului? Frunze negre?

– Da, spusese el.

Le văzuse în dimineață aceea.

– Atunci se va extinde și la culturile de pe munte, declarase agentul cu satisfacție. Nu există cale de scăpare. Fără cartofi, dacă nu vor pleca, vor muri cu toții de foame. Vă spun, într-un fel sau altul, veți scăpa de oamenii aceia. Suprapopularea, domnule, este blestemul acestei țări.

Și acesta e purul adevăr.

La o milă mai aproape de casă, Carmichael se trezește călărand pe marginea unui câmp de napi. Nu se vede niciun bărbat, doar femei înfășurate în mantale și copii dezbrăcați,

împrăștiați pe câmpia întinsă asemenea unui cârd de păsări marine care se abătuseră de la traseu din cauza vântului.

Owen Carmichael încearcă să cuprindă cu privirea drumul drept, bine construit. Își încordează genunchii și împunge iapa cu călcăiele ca să meargă puțin mai repede. E sigur că va ajunge acasă la timp pentru cină. După aceea, își va inspecta culturile de grâu timpuriu pentru a vedea dacă sunt gata de recoltare.

Femeile aflate mai aproape de șosea își întrerup activitatea și își îndreaptă spatele, holbându-se la el.

Carmichael nu are bani gheăță și nu poate face față taxelor pentru ajutorarea săracilor. Aceștia îi invadaseră ferma și se înmulțeau ca iepuri. Nu, nu poate face față.

Izgonire, izgonire.

Vocea indiferentă a agentului îi răsună în gând: *Orice investiție, domnule Carmichael, trebuie să aducă în schimb un profit decent.*

O femeie strigă ceva într-o limbă pe care Owen Carmichael a auzit-o o viață întreagă, dar pe care nu o înțelege. În loc să o ignore, el face greșeala de a-și întoarce capul și, instantaneu, vreo zece sau chiar mai mulți cerșetori se apropiu de el pe drum, o mulțime de femei cu noroi cenușiu pe picioare, ținând în brațe copii dezbrăcați care urlă de foame.

\*

În aceeași seară, fermierul își inspectează terenul cultivat cu cereale pentru a vedea dacă grâul este copt. Rupe un spic, strânge boabele în palmă și gustă una. O sparge între dinți, apoi deschide din nou palma.

Boabele galbene sunt palide și foarte uscate, coapte, dar lipsite, practic, de greutate.

Într-o clipă dispar, spulberate de o boare de vânt.



## Mâncând durere

Se strecuia afară din colibă înainte ca ceilalți să se trezescă, și cobora muntele sperând să o zărească pentru o clipă. Însoțit de cățelușa sa, cobora povârnișul alunecos și încețoșat, apoi mergea de-a lungul râului și traversa pajîștile lui Carmichael. Păsea ușor pe iarba argintie, rece și udă. Elibera cățelușa care se smucea agitată în funie, iar aceasta se îndepărta ca să adulmece pe sub tufișuri sau ca să descopere vreo vizuină, legămându-și coada.

Apropiindu-se de ferma lui Carmichael, trecea pe lângă moivila înaltă de pământ negru amestecat cu îngrășământ natural și pe lângă curtea pietruită, plină cu fân.

Curtea fermei era mărginită de ziduri groase din piatră, înalte de vreo doi metri, construite pentru a rezista oricărui intemperii – ridicate parcă pentru război. Singura intrare era poarta din fier.

Interiorul curții era pavat cu piatră albastră. Nu avusese niciodată încredere în duritatea ostilă a pietrei pe care o simțea sub călcâiele lui. Și nici în fațada văruită a casei cu aspect sumbru, care-l privea cu atâta amărăciune – părea fața văruită a nepăsării.

Se simțise întotdeauna sărac aici. Încerca să se convingă singur că nu era aşa, dar propriile argumente nu reușeau să îndepărteze zumzetul produs de gândurile din capul lui, care

se ridicau ca niște porumbei de pe grindă, fălfând gălăgioși din aripi, într-o confuzie totală.

Venea sperând să o zărească pe Phoebe Carmichael în lumina rece a dimineții, cu găleata cu lapte în mână.

Vechea lui parteneră de joacă. O știa dintotdeauna, aşa cum știa pe toată lumea.

Văzându-l stând la poartă, ea îi oferea mereu ceva de băut.

- *Nu l-ai fi găsit nicăieri mai proaspăt.*
- *Nu, domniță.*

Adora picioarele mici și roz ale lui Phoebe pe pietrele albastre. Brațele ei subțiri și materialul curat al rochiei și al șorțului ei.

Era singura femeie din familia Carmichael. Mama ei murise la douăzeci și nouă de ani de fizie și fusese îngropată în curtea bisericii prezbiteriene din Mountshannon.

Așezând găleata jos, pe pavaj, Phoebe scotea o ceașcă albăstră din porțelan dintr-un buzunar al șorțului și i-o înmâna lui.

El cufunda ceașca în găleată, apoi o ridică la buze și se oprea înainte de a gusta laptele.

- *Încercați și dumneavoastră, domniță?*
- *Nu, Fergus. Dar bea tu.*

Laptele avea un miros dulceag, destul de vag. Obișnuia să-l bea din două înghișturi. Îl simțea cald și cremos, acoperindu-i dinții cu un strat de grăsimi.

- *Mulțumesc, domniță.*
- *Cu placere.*

Și în fiecare noapte se întindea în pat, în coliba sa de pe munte, și rămânea treaz ore în sir ascultând respirația părinților săi. Phoebe devenise un tăciune în mintea lui, arzând printre gândurile sale, strălucind ca o stea. Era posibil ca ea să fi simțit la fel? Oare rămânea și ea trează ore în sir în casa tatălui ei,

emoționată din cauza acestor gânduri, dorindu-și să tragă de firul cald și roșu care îi unea, ca să-l simtă mai aproape?

Trăia dintotdeauna pe munte, printre ai lui, care erau țărani arendași pe terenul lui Carmichael.

Fermierul Carmichael avea o iapă roșie, pe nume Sally. O cumpărase pentru vânătoare, într-o perioadă în care fermierii puternici ai ținutului făcuseră din asta un moft și împărțeau cheltuiala unei haite de câini de vânătoare.

O iapă roșie, cu coamă neagră. Nu prea înaltă, dar puternică și cu pieptul lat și proeminent. Ageră și plină de nerv.

Primul Carmichael din țară fusese un soldat săengeros. Protestanți, vorbitori de limbă engleză, Carmichaelii închiriaseră ferma și luaseră pământul în arendă de la contele de Liskerry, marele moșier, *tiarna mor<sup>1</sup>*. Nimeni nu-l văzuse niciodată pe marele domn în persoană, despre care se spunea că deținea pământ prin întreaga țară și că trăia la Roma. Subarendășii lui Carmichael trăiau în colibe, pe munte, fiecare familie având propria locuință, propriul porc, propriul lot de pământ pentru cartofi. În schimb, oamenii din colibe se obligau să muncească pentru fermier. Lucrând pe pământurile lui Carmichael în perioada recoltei, se trezeau adesea holbându-se la Sally cea roșie, care păștea pe micul islaz. Unii dintre ei o urau pe iapa cea mare, iar alții aveau un sentiment de mândrie legat de ea, spunându-și că Sally a lui Carmichael era, cu siguranță, cea mai grozavă dintre toate iepele ținutului.

Hoinărea liberă și liniștită pe câmpul acela, purtată de instinct.

Lui Fergus îi plăcea nespus iapa roșie. Obișnuia să se pună în grajdul lui Carmichael, să se cătere în boxa lui Sally și să se așeze pe spatele ei. Nimeni nu îl prinsease vreodată

<sup>1</sup> În limba irlandeză, marele domn (n.tr.)